

Можливості кооперації для забезпечення доданої вартості в горіхівництві

Роман КОРІНЕЦЬ, президент Національної асоціації сільськогосподарських дорадчих служб України

Про кооперацію та кооперативи у сільському господарстві точиться чимало розмов. Але здебільшого вони стосуються молочарських кооперативів. Формальна чи неформальна кооперація починає набирати обертів й у садівництві. А от чи можливе створення сільськогосподарських кооперативів у садівництві? Якщо так, то яких і для чого?

В Україні законодавство розділяє кооперативи на декілька видів. Почнемо із більш звичного для населення старшого віку виробничого кооперативу.

Закон України «Про кооперацію» визначає виробничий кооператив таким, що утворюється шляхом об'єднання фізичних осіб для спільної виробничої або іншої господарської діяльності на засадах їх обов'язкової трудової участі з метою одержання прибутку.

У Законі України «Про сільськогосподарську кооперацію» зазначається, що такими фізичними особами, якщо йдеться про сільськогосподарський обслуговуючий кооператив, обов'язково мають бути виробники сільськогосподарської продукції у значенні, встановленому Законом України «Про сільськогосподарський перепис». А там записано, що виробники сільськогосподарської продукції – це юридичні особи всіх організаційно-правових форм господарювання та їх відокремлені підрозділи, фізичні особи (фізичні особи-підприємці, домогосподарства), які займаються сільськогосподарською діяльністю, передбаченою класифікацією видів економічної діяльності, мають у володінні, користуванні або розпорядженні землі сільськогосподарського призначення чи сільськогосподарських тварин. Отже, якщо у вас у володінні, користуванні або розпорядженні є землі сільськогосподарського призначення, на яких ви хочете займатися вирощуванням горіхів, то ви можете належати до виробників сільськогосподарської продукції. Отже, у такому випадку ви маєте право на участь у створенні сільськогосподарського виробничого кооперативу.

Кооперация набирает обороты в украинском сельском хозяйстве, в частности, в садоводстве. Все больше фермеров начинают понимать, что только общими усилиями можно отстаивать свои интересы, установить правила игры, цены и т.д., покупать технику, строить фруктохранилища и прочее. В то же время они не имеют достаточно опыта и знаний, чтобы грамотно отстаивать свои права и пользоваться возможностями объединения в кооперативы. **Дорадческая служба Украины во главе с Романом КОРИНЦЕМ** делают все для того, чтобы помочь украинским фермерам. Так, во время ореховодческой конференции, которая состоялась в июне нынешнего года в Киеве, был подписан Меморандум о сотрудничестве между Украинской ореховой Ассоциацией и Национальной Ассоциацией сельскохозяйственных дорадческих служб Украины.

В сегодняшней статье Романа Коринца – о возможных вариантах кооперации в ореховодстве. В следующем номере «Орешника» читайте о том, как кооперируются и какие бонусы от такого объединения получают наши соседи-поляки.

Для чого люди об'єднуються у виробничі кооперативи? Щоб отримати прибуток від спільної праці. Тобто, об'єднуючись у них, ви самі собі створюєте робоче місце, оскільки зобов'язані брати обов'язкову трудову участь у такому кооперативі.

А на практиці це виглядає так. Декілька сусідів, які мають суміжні земельні ділянки, вирішили разом закласти горіховий сад. Вони створюють виробничий кооператив, куди передають у якості пайового внеску земельну ділянку, та разом садять горіховий сад. Доглядають за ним спільно та отримують платню як наймані працівники. Продають горіхи також разом, а прибуток ділять відповідно до законодавства та статуту кооперативу.

Діяльність таких кооперативів регулюється як

зазначеними вже законами, так і Цивільним й Господарським кодексами України.

Варто зазначити, що для отримання прибутку виробничі кооперативи можуть здійснювати виробничу, переробну, заготівельно-збутову, постачальницьку, сервісну і будь-яку іншу підприємницьку діяльність, не заборонену законом.

Населення старшого віку скаже, мовляв, знайшли, чим здивувати – це ж колгосп! Ніби й так, та не зовсім, якщо дотримуватися кооперативних цінностей, принципів та законодавства. У колгоспах про них мало хто знав, бо це були одержавлені підприємства з окремими зовнішніми елементами кооперації. У Господарському кодексі України вказано, що виробничий кооператив – це добровільне об'єднання громадян на засадах членства з метою спільної виробничої або іншої господарської діяльності, що базується на їх особистій трудовій участі та об'єднанні майнових пайових внесків, участі в управлінні підприємством та розподілі доходу між членами кооперативу відповідно до їх участі у його діяльності. Щоб виробничий кооператив не перетворився у колгосп, треба дотримуватися отих самих цінностей, принципів і законодавства, зокрема, брати участь в управлінні кооперативом.

Якщо ж ви прагнете вирощувати горіховий сад, але хочете, щоб він при цьому належав тільки вам, то думайте про створення обслуговуючого кооперативу.

Закон України «Про кооперацію» визначає обслуговуючий кооператив як такий, що утворюється шляхом об'єднання фізичних та/або юридичних осіб для надання послуг переважно членам кооперативу, а також іншим особам з метою провадження їх господарської діяльності.

У Законі України «Про сільськогосподарську кооперацію» уточнюється, що сільськогосподарський обслуговуючий кооператив утворюється шляхом об'єднання фізичних та/або юридичних осіб – виробників сільськогосподарської продукції для організації обслуговування, спрямованого на зменшення витрат та/або збільшення доходів членів цього кооперативу під час провадження ними сільськогосподарської діяльності та на захист їхніх економічних інтересів.

Отже, якщо ви створюєте сільськогосподарський обслуговуючий кооператив, то мусите бути виробником сільськогосподарської продукції. Та з цим поняттям ми вже розібралися.

Ви не зобов'язані працювати у такому кооперативі. Насправді у вас не буде часу там працювати, бо горіховий сад потребує вашої праці.

Такий кооператив не має на меті отримання прибутку на відміну від виробничого. Чому? Бо його завдання – збільшення доходів або зменшення витрат його членів. Краще і те, і друге разом. Тепер розберемося, як цього досягти.

Отже, ви маєте свій сад. Середній пай в Україні займає близько 4 гектарів. Припустимо, що ви об'єднали свій пай, паї дружини та тещі. Всього у вас вийшло 12 гектарів. Фахівці говорять, що врожайність популярного сорту волоського горіха Велетень може досягати і 35 центнерів з одного гектара посадки. Таким чином з 12 гектарів ви отримаєте 42 тонни урожаю горіхів.

А що далі?

Можна почистити їх і продавати на базарі. Бо навіть з такою, здавалося б, великою кількістю горіхів ви не цікаві як постачальних для мережевої торгівлі. Оскільки у цьому випадку існують свої вимоги. Наприклад, забезпечити таке постачання потрібно безперебійно протягом року. А у вас тільки 42 тонни. Але якщо ви об'єднаєтеся з іншими власниками горіхових садів у кооператив, то зможете сформувати велику партію горіхів та весь рік або постачати їх у мережевий супермаркет або експортувати. Отак малі гравці стають важливими учасниками великого горіхового ринку. Для цього й створюються сільськогосподарські обслуговуючі заготівельно-збутові кооперативи, щоб власники садів могли вигідно продати свої горіхи. Бо до оптових постачальників у мережевих супермаркетах інше не тільки ставлення, а й ціна.

Для того, щоб отримати вигідну ціну, треба розтягнути маркетинговий період і продавати їх не тоді, коли це роблять усі, тобто не під час збору. А для цього потрібні склади, які теж вигідніше будувати у кооперації.

Для обробки саду та підживлення потрібні різноманітні хімічні препарати та добрива. Якщо їх закуповувати разом через кооператив, то постачальник завжди готовий зменшити ціну. Якщо додати ще й той факт, що не кожен власник горіхового саду витрачає час на їх пошук, техніку для доставки, приміщення для зберігання, то економія зростає, а кооперативи стають все більш привабливими.

Також можна зекономити й на тракторах, навісному обладнанні та обприскувачах, якщо вони будуть у кооперативі, який надаватиме послуги власникам горіхових садів.

Якщо йти далі шляхом створення доданої вартості, то кооперативна переробка горіхів у варення, джеми, настоянки – це те, що забезпечить вам ще більший дохід від вашого горіхового саду.

Але ж послуги сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу мають ціну! Оскільки кооператив просто не зможе існувати, якщо не платити за послуги. Але власники кооперативу – ви самі, тобто саме ви визначаєте вартість таких послуг. Однак ви ж не встановлюватимете занадто високу та низьку ціни, оскільки в першому випадку вам це невигідно, а в другому, кооператив просто перестане працювати.

Який кооператив створювати – виробничий чи обслуговуючий – вирішувати вам. Хто має амбіції господаря власної долі, той надає перевагу об'єднанню в обслуговуючий, хто не відчуває сили власного підприємницького духу, обирає виробничий. Кожному своє.

І насамкінець: створювати сільськогосподарський кооператив чи просто кооператив? Якщо ви обираєте другий варіант, то вам не потрібен статус сільськогосподарської продукції. Однак Мінагрополітики час від часу обіцяє надавати підтримку саме сільськогосподарським кооперативам. Тому якщо ваше об'єднання такого статусу не матиме, то й на підтримку можна не розраховувати. З іншого боку, сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи не можуть надавати послуги не своїм членам, що можуть робити звичайні обслуговуючі кооперативи. Тому думайте, зважуйте, вибирайте...